

Tampereen Infran rajapintaselvityksen loppuraportin (31.03.2019) mukaan

Infrayhtiön toimintaan vaikuttaa monia lakeja ja asetuksia, mutta suurin merkitys selvitystyölle oli 1.1.2019 voimaan tullut hankintalaki.

Lain muutoksella on vaikutus perustettavan yhtiön laajentumiselle ja kehittymiselle. Seudullinen inhouse-yhtiö voi tarjota kilpailuttamatta palvelujaan kaikille omistajilleen, mutta hankintalain muutoksen mukainen rajoitus voi tulla kyseeseen horisontaalisissa hankinnoissa kaupunkikonsernin sisällä.

Omistajaohjauksen linjausten mukaan perustettavan yhtiön kannattavuus tulee olla toimialalla toimivien yhtiöiden kaltainen. Tähän on hankala kunnallisen infra-alan inhouse-yhtiön päästä.

Inhouse -yhtiön ainoa tapa kasvaa on yli kunnallisten asiakkuuksien saaminen. Selvityksen perusteella kasvumahdollisuudet näyttävät vähäisiltä. Tampereen kaupunkiseudun kunnissa ei ole tehdyt selvityksen mukaan kiinnostusta seudullisen inhouse-yhtiön perustamiseen.

Tampereen Infra liikelaitos on kehittynyt toimintahistoriansa aikana suotuisaan suuntaan. Toiminta ei ole millään muotoa kriisissä, vaikka haasteita on tunnistettu sekä tilaajan että tuottajan puolelta. Resurssit ovat tiukassa molemmilla ja osasyynä tähän on suuret hankkeet.

Osaamisen siirtyminen yhtiöön sisältää koko kaupungin edun kannalta suuria riskejä. Etenkin jos tilaajapuolelle ei löydy tasapainottavaa "vastapeluria". Esimerkiksi koko kaupungin rakennuttamista koordinoiva tilaajatiimi konsernin alaisuudessa toisi nopeasti säästöjä. Horisontaalinen alistaminen voi muodostua haasteelliseksi konsernin liikelaitosten ja yhtiöiden välillä. Kaupungin etu voi helposti hämärtyä yhtiön omistajaohjauksessa, kun lähdetään etsimään inhouse-yhtiölle uusia liiketoiminta-alueita ja parempaa taloudellista tulosta.

Yhtiön perustamisen tuoma sopimusrajapinta voi hidastaa tai jopa pahimmillaan katkaista tiedon välittymisen palvelualueiden ja yhtiöiden välillä.

Markkinoiden kehittäminen on yksi keskeinen kaupungin tehtävä, mutta inhouse-yhtiön intresseissä ei sinänsä ole kehittää alan markkinoita.

Tarkastelu tulisi ulottaa isommassa mittakaavassa koko kaupunkiympäristön prosessiin. Todellisuudessa suurimmat säästöt ovat kuitenkin saatavissa tilaajapuolen tehtäviä ja toimintamalleja kehittämällä sekä koko prosessin kehittämällä. Tilaajatahojen yhteistyön ja yhteisten toimintatapojen kehittämällä on todettu saatavan huomattavia kustannussäästöjä.

Infra liikelaitos on ollut ketterä kumppani, joka on tehnyt myös tilaajalle kuuluvia töitä.

Tampereen kaupungin strategian tavoitteet ja mittarit tulee myös huomioida päätettäessä Tampereen Infran yhtiöittämissä rajapintavaihtoehtoista.

Loppuraportti tukee henkilöstön 24.1 2019 antamaa lausuntoa, jossa henkilöstö on esittänyt seuraavaa:

Infran YTR:n henkilöstön edustajat pitävät parempana vaihtoehtoa, että tilaajien ja Infran toiminta keskitetään samoihin tiloihin. Se tuo lisää vuoropuhelua tilaajan ja toteuttajan välillä, Infran työkannan pysyessä monipuolisena ja mielekkäänä.

Tilaajan ja Infran hankintojen yhdistämisellä voidaan kilpailuttaa isompia ja laajempia kokonaisuuksia, jolloin saadaan halvempia tarjouksia urakoitsijoilta. Infrassa toteutettiin v. 2019

alusta organisaatiomuutos, jossa hankinnoissa otettiin uusi kehitysaskel ja hankintaa kehitetään sujuvammaksi ja taloudellisemmaksi uusien hankintatiimien avulla.

Tilaaajaorganisaatio valvoo toteutuksen kokonaisedullisuutta kaupungin edun mukaisesti. Infra liikelaitosta tilaaja valvoo kaupungin edun mukaisesti ja konsernijaosto vielä tarkentaa ohjausta.

Infran toiminta on liikelaitoksena läpinäkyvää ja paremmin kaupungin hallinnassa kuin mitä se olisi osakeyhtiönä.

Yhtiö ei tuo henkilöstölle ja veronmaksajille mitään lisäarvoa. Yhtiö vääjäämättä erkaantuu tilaajista ja muusta peruskaupungista. Juridisena muutoksena yhtiöittäminen merkitsee julkisoikeudellisen toiminnan muuttamista yksityisoikeudelliseksi toiminnaksi.

Osakeyhtiölain mukaan yhtiön toiminnan tarkoituksena on tuottaa voittoa osakkeenomistajille, jollei yhtiöjärjestyksessä toisin määrätä. Infra osakeyhtiötä kiinnostaa ensisijaisesti tulojen hankkiminen kaupungille eikä niinkään markkinoiden ja kuntalaisten palvelujen kehittäminen. Infralaisten intresseissä on kehittää palveluja paremmaksi tilaajalle ja veronmaksajille.

Infra toimii liikelaitosmallissa ja mahdollisessa yhteisorganisaatiossa monien kehityshankkeiden kehitysalustana. Näin saadaan arvokasta tietoa tulevaisuuteen toiminnan kehittämiseksi esim. Infrakit ja mobiili sovellus sisältäen tuntikirjaukset, turvallisuuden seurannan sekä dokumentoinnin. Uuden teknologian ja toimintatapojen omaksuminen on aina hyväksi organisaatiolle.

Tilaaajille tulee yhdistämisen kautta monia lisäarvoa tuottavia palveluja Infrasta esimerkiksi: hankinta-, ICT-, paikkatieto-, ympäristö-, viestintä- ja tuotannonsuunnittelupalvelut. Näissä palveluissa on paljon kehittämispotentiaalia yhteiselle toiminnalle. Tilaaaja hyödyntää jo nyt ja voisi hyödyntää enemmän yhteistoimintamallissa Infran palveluja kivi- ja soravarastossa, lumen ja maan vastaanotossa ja liikennemerkeissä. Myös Infran HR-palvelut olisivat tilaajan hyödynnettävissä.

Infra töihin vain yksi rakennuttaja. Ajantasaisilla hyvillä suunnitelmilla toteutus on paremmin hallinnassa.

Liikelaitoksessa ulkoisen myynnin raja ei ole niin tiukasti rajattu kuin yhtiössä, esimerkiksi sisäisten liikelaitostilaaajien ostoja Infra liikelaitokselta ei ole rajattu.

Infraa on saneerattu v. 2010 - 2018 voimakkaasti. Vakituista henkilöstöä on vähennetty 748 henkilöstä 327 henkilöön eli vähennystä on 421 henkilöä. Silti Infra on saavuttanut sille asetetut tavoitteet ja tehnyt hyvää tulosta jo monen vuoden ajan ja toiminut liikelaitosmallissa menestyksekkäästi. Viime vuosina Infra on tuottanut kaupungille liikeylijäämää 2,3 - 3,5 Milj. €/ vuosi.

Infran henkilöstö pitää katujen ja puistojen sekä muiden yleisten alueiden ylläpitoa ja rakentamista kaupungin ydinpalveluina. Näiden keskeisten palvelujen laadulla on suuri merkitys jokaisen kuntalaisen hyvinvointiin. Yhdistämällä voimavarat Kaupunkiympäristön palvelualueen kanssa saamme parhaimman hyödyn veronmaksajan kannalta parempina palveluina ja infraomaisuuden parempana hallintana. Voimavarojen yhdistäminen antaa hyvät mahdollisuudet kehittää edelleen kaupungin infrapalveluja ja niiden vaikuttavuutta kuntalaisiin.

Tampereen Infran Yhteistyöryhmän henkilöstön edustajat

Antero Hammar
Timo Hannula
Markku Kivistö

Minna Salonen
Veijo Rannisto
Tommi Lantto